

KADINLAR İŞÇİLEŞİYOR

Aydınlık Gazetesi, 23 Haziran 2020

Yıldırım Koç

Türkiye işçileşiyor, kadınlarımız da işçileşiyor.

1965 yılında yapılan Nüfus Sayımı sonuçlarına göre, Türkiye’de kadın işçi ve memur sayısı toplamı yalnızca 304 bindi. Yetişkin kadın nüfus içinde gelir getirici bir işte çalışanların toplam sayısı 5,1 milyondur. 5,1 milyon kadının 4,7 milyonu, ücretsiz aile çalışanıydı ve bunların hemen hemen hepsi köylerde yaşıyordu. Ücretsiz aile çalışanı, ailenin sahip olduğu işletmede ücret almadan çalışanlar anlamına gelir. 1965 yılında çalışan kadınların hemen hemen tamamı, birer küçük burjuvaydı; kendi tarlalarında çalışan emekçilerdi. (DİE, **Genel Nüfus Sayısı, Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri, 24.10.1965**, Yay.No.568, Ankara, 1969, s.363)

1990 yılında yapılan Nüfus Sayımı sonuçlarına göre, Türkiye’de kadın işçi ve memur sayısı toplamı 1,5 milyonu bulmuştu. Gelir getirici bir işte çalışan yetişkin kadın nüfusun sayısı 8,4 milyondur, ancak bunların 6,3 milyonu hâlâ ücretsiz aile çalışanıydı; diğer bir deyişle, hemen hemen tamamı köylerde kendi arazisini işleyen ve/veya kendi hayvanını yetiştiren küçük burjuva emekçilerdi. Kadın işveren sayısı 19 bin, kendi hesabına çalışan kadın sayısı da 613 bindi. 1990 yılında bile kadın işgücünün yüzde 75’i ücretsiz aile çalışanıydı (DİE, **1990 Genel Nüfus Sayımı, Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri**, Yay.No.1616, Ankara, 1993, s.152-153); emekçiydi; ancak işçileşmemişti. Küçük burjuvalar da emekçidir, ancak onların ürettikleri ürün kendilerininindir. İşçi ise, işgücünü bir işverene satarak aldığı ücretle yaşamını sürdüren insandır.

2010 YILINDA FARKLI BİR DÜNYA

Türkiye İstatistik Kurumu’nun (TÜİK) 2010 yılı için yayınladığı hanehalkı işgücü anketi sonuçlarına göre, 19,3 milyon kadın, işgücünün dışındaydı. Bu kitlenin 11,7 milyonu, “ev işleriyle meşgul” idi. 1,1 milyonu, işsizdi, ancak iş aramıyordu. 2,0 milyonu eğitimdeydi. 2,2 milyonu da çalışamaz durumdaydı. Buna karşılık işçi ve memur olarak çalışan kadınların sayısı 1990 yılında 1,5 milyondan 2010 yılında 3,2 milyona yükselmişti; iki katının üstüne çıkmıştı. Ücretsiz aile çalışanı kadınların sayısı da 1990 yılında 6,3 milyondan 2,3 milyona düşmüştü.

Gerçekleşen süreç şöyle özetlenebilir: Türkiye’de çalışan (emekçi) kadınların çok büyük bölümü köylerde kendilerine ait aile işletmelerinde ücretsiz aile çalışanı olarak ekonomiye katkıda bulunuyorlardı. Özellikle 2003 yılından itibaren hızlanan ve tarıma destek sağlayan Tekel, EBK, YEM San., SEK, Gübre Fab., Şeker Fabrikaları gibi kamu kuruluşlarının özelleştirilmesi ve tarıma sağlanan desteğin iyice azaltılmasıyla, bu küçük aile işletmeleri geçim sıkıntısına düştü ve köyden kente büyük bir göç yaşandı. Emekçi kadınların ücretsiz aile çalışanı olarak ekonomiye katkıda bulunabilme olanağı iyice azaldı; bu nedenle de sayıları 20 yılda 6,3 milyondan 2,3 milyona düştü. Kente göç eden kadınların bir bölümü de çeşitli işyerlerine işçi olarak girdiğinden, kadın işçilerin sayısı 1,5 milyondan 3,2 milyona yükseldi.

2020 YILINDA KADININ İŞÇİLEŞMESİ

TÜİK’in 2020 yılı Şubat ayı işgücü istatistiklerine göre, işgücüne dahil olmayan kadın sayısı 21,6 milyondur. Bu kitlenin 11,2 milyonluk bölümü “ev işleriyle meşgul”dü. 1,8 milyonu işsizdi, ancak çalışma niyetine ve yeteneğine sahip olmakla birlikte, aktif olarak iş aramaktan vazgeçmişti. 2,4 milyonu öğrenciydi. 2,9 milyonu da çalışamaz durumdaydı. Diğer taraftan kadın işçi ve memurların sayısı 5,8 milyona yükselmişti. Kadın işçi ve memur sayısı, 2010 yılından 2020 yılına kadar 3,2 milyondan 5,8 milyona çıkmış, on yılda yaklaşık ikiye katlanmıştı. Ücretsiz aile çalışanlarının sayısı ise 2010 yılında 2,3 milyonken, 2020 yılında yalnızca 1,5 milyondur. Diğer bir deyişle, çalışan 8,3 milyon kadının yüzde 70’i (5,8 milyon) işçi ve memurdur. Çalışan kadınların toplam yetişkin kadınlar içindeki

oranı (kadınların işgücüne katılım oranı) köyden kente göç nedeniyle 2005 yılına kadar düşmüşken (% 23,3), yükselişe geçti ve 2019 yılında yüzde 33,9 düzeyine çıktı. 5,8 milyonluk kadın işçi ve memur kitlesi içinde kadın işçilerin sayısı da, SGK verilerine göre, 2020 yılı Mart ayında 4,5 milyon oldu. Halbuki bu sayı 2002 yılında yalnızca 1,0 milyondur.

Türkiye’de yetişkin kadınlar içinde çalışan kadınların oranı son yıllarda artıyor. Çalışan kadınlar içinde küçük aile işletmelerinde birer küçük burjuva emekçi olan kadınların yerini, hayatını bir başkasına ait işyerinde işgücünü satarak kazanan işçi kadın sayısı hızla yükseliyor.

Kadınlarımız küçük burjuvalıktan kurtulup işçileşiyor.